

MEŞRUTİYET MATBUATI (1324-1325) V*

Haz. Ali BİRİNCİ

248. *Nasihât*: Keşkekezâde Said Efendi, Bursa, Tr. (?), haftalık, daha sonra günlük. Çıkmadığı anlaşılıyor (Mustafa Tayla, *Bursa Basını, 1868-1983*, Bursa, 1997, s. 173).
249. *en-Necah*: Sofuzâde Mehmed Nuri Efendi, Beyrut, Tr., Ar., haftalık (Özege, s. 248).
250. *Necm-i Terakki*: Müdür ve Müessisi Hüseyin Hıfzı Efendi, İstanbul, Tr., günlük, musavver. Haftalık ve resimli olarak bir müddet çıkmıştır (I. s. 303; II. s. 194; RMM X-1908, s. 325; XI-1908, s. 567).
251. *Neden Niçin*: Haskiyal (?) Franko Efendi, teba-yı Osmaniy'e'den, İzmir'de mukim, Tr., mizahî, günlük.
252. *Nekregü ile Pişekâr*: Mehmed Rebiî Efendi, İstanbul, Tr., musavver, haftada bir, ileride iki. Bellibaşlı mizah gazetelerinden biridir (Çapanoğlu, *a.g.e.*, s. 74-75; I. s. 304; II. s. 194; Özege, s. 548; RMM, X-1908, s. 568).
253. *Netice*: Karinâbâdî İsmail Hakkı Efendi, Kanlıca'da mukim, İstanbul, Tr., haftada iki defa, sonra günlük.
254. *Nevruz*: Orman Nezareti Encümen ve Maden Heyet-i Fenniye Başkatib-i sabıkı Serkis Orilyan, İstanbul, Tr., musavver, günlük.
255. *Nevzad-ı Vatan*: Dersaadet Emval-i Eytam Müdiriyyeti Edanat-ı Hesab Memuru Mehmed Suad Bey, İstanbul, Tr., günlük, musavver. İzmir'de çıktığı (I. s. 305) yanlış olsa gerektir.

256. *Nihâl*: Harbiye Nezareti Muhasebat Dairesi Üçüncü Şube hulefasından Ömer Lütfi Efendi, İstanbul, Tr., musavver, haftalık.
257. *Nizâm*: Ahmed Kâmil Efendi, Hazine-i Hassa Nezareti'nde memur, İstanbul, Tr., günlük, musavver.
258. *Nur*: Gastokulu Ektena Efendi, teba-yı Osmaniy'e'den, İzmir'de avukat, İzmir, Tr., günlük.
259. *Onbir Temmuz*: İzmirli Mehmed Tevfik Efendi, İzmir, Tr., musavver, günlük ve ayrıca haftalık, Pazartesiden başka her gün neşrolunan gazetenin başmuharriri Baha Tevfik Bey'di (Ö. F. Huyugüzel, *a.g.e.*, s. 157; RMM, X-1908, s. 321; I. s. 308).
260. *Ordu*: Teba-yı İraniye'den Kitapçı Mehmed Efendi, Edirne, günlük ve haftalık. Bu kayda rağmen *Ordu*'nun müessisleri olarak İbrahim Zihni ve Hüseyin Hüsnü isimleri her sayının kapağında ilan edilmiştir. Edirne'de 1908 senesinde Perşembe günleri çıkan risalenin bütün muharrirleri askerdir. Sayfa adedi 8 veya 12'dir. İlk dokuz sayısı Şems Matbaası'nda, yedi sayısı ise Vilayet Matbaası'nda basılmıştır. Her sayısının fiyatı bir kuruştur. Muharrirleri şöyle sıralanabilir: Hüseyin Hüsnü, İbrahim Zihni, Ali İhsan (Sabis), Mahmud Kamil, Senâî, Süleyman, İsmail Hakkı, Vahyî (Ölmez), Mahmud Nedim, Halim Hilmi, Hakkı Remzi, Osman Nuri, Mehmed Sadık, Hamid Hamdi, Y. Ziyaeddin,

* Öncesi *Kebikeç*'in 2, 3, 4 ve 5. sayılarındadır.

Recep İrfan, Halil Zeki, Hüseyin Salih, Tahsin. Mecmuanın bilinen yegane takımı Ali Birinci kütüphanesindedir. Edirne Matbuatından bahseden kitap ve makalelere ismen bile girmemesi tabiidir. Bkz. Hasan Adnan Önelçin, *Trakya Basını*, İstanbul, 1972, s. 10-50; Oral Onur, "Edirne Basın Tarihine Medhal", *Müteferrika*, Sayı: 2/Bahar 1994, s. 159-163.

261. *Ordu ve Donanma*: Kitabhâne-i İslam ve Askerî sahibi İbrahim Hilmi Efendi, İstanbul, Tr., haftalık. Sonradan Hilmi Kitabevi adını alan bu kitabevinin sahibi ve Babîâli'nin ünlü kitapçılarından İ. H. Çığıracı (1879-12 Haziran 1963) tarafından çıkarılmıştır (I. s. 308; II. s. 200; Özege, s. 500).

262. *Osmanlı*: Kuruçeşme'de Seniha Sultan Sarayı'nda mukim teba-yı Osmaniye'den Salih Fazlı bin Ahmed bey, İstanbul, haftalık. Ahrar Fırkası'nın nâşir-i efkârı olan gazetenin sahibi A. Fazlı (Tuna), başmuharriri Dr. Nihad Reşad (Belger) Bey'di (I. s. 310; II. s. 201; Özege, s. 550; Tökin, *a.g.e.*, s. 94).

263. *Osmanlı*: Tüccardan Mehmed Kamil Bey, İzmir, Tr., günlük. İzmir'de bu isimde 1910'da bir gazete çıkmış ise de imtiyaz sahibi başka biridir (Ö. F. Huyugüzel, *a.g.e.*, s. 57).

264. *Osmanlı*: Selanik Vilayeti Baytar Müfettişi Civani (Giovanni), Selanik, Tr., günlük.

265. *Osmanlı Askeri*: Edirne, Askeri Rüşdiyesi Kitabet Muallimi İbrahim Zihni Efendi, Edirne, Tr., haftada iki defa. Aynı şehirde *Ordu*'yu (no. 260) çıkaran İ. Zihni'nin bu risaleyi daha sonra çıkardığı anlaşılmaktadır. Sadece 1. sayısı elde bulunmaktadır. İsmi Edirne Matbuatına ilişkin neşriyata girmemiştir.

266. *Osmanlı Postası*: Bab-ı Fetva Sicill-i Ahvâl Müdürü İzzeddin Reşad Efendi, İstanbul, Tr., musavver, şimdilik haftalık, ileride günlük.

267. *Osmanlı Ziraat Cemiyeti Mecmuası*: Ziraat Cemiyeti namına müdir-i mesul reis-i sanisi Reşid Bey, İstanbul, Tr., aylık.

268. *Parasız Tellal - İkramiyeli Gazete*: Boyacıköyü'nde sâkin teba-yı Osmaniye'den Yusuf Efendi, İstanbul, Tr., haftalık. *İkramiyeli Gazete* adıyla çıkmıştır (I. s. 171; II. s. 113; Özege, s. 521).

269. *Pertev-i Adalet*: Devletlü necabetlü Abdülmecid Efendi Hazretleri'nin daireleri mütekaidinden Mehmed Salim Bey, İstanbul, Tr., günlük (I. s. 317; II. s. 217; Özege, s. 552).

270. *Posta*: Dr. Aleksiyadi Somyadi Efendi, Trabzon, Tr., R., Er., musavver, günlük.

271. *Protesto*: *el-Adl* gazetesi sahib-i imtiyazı Mehmed Safa Bey, İstanbul, Tr., Ar., günlük, bazan günde iki defa. Gazetenin başmuharriri Nadirî Fevzi Bey, Enver Behnan Şapolyo'nun babasıdır. Bu gazetede yazılarından ötürü 31 Mart Vak'asının da idam edilmiştir (I. s. 321; II. s. 207; Özege, s. 553). İdamın gerçek sebepleri araştırmaya değer bir keyfiyettir.

272. *Püsküllü Belâ*: Abdurrahman Sami, Selanik, mizah, haftada iki defa. Bu isimle Selanik'te bir mecmua çıktığına dair bir bilgi bulunamamıştır.

273. *er-Rakib*: Sebnanzâde Abdüllâtif Efendi, Bağdat, Tr., Ar., günlük.

274. *er-Rakib*: Teba-yı Osmaniye'den Musa Harun Efendi, Halep, Tr., Ar., Fr., günlük.

275. *Ravzatü's-sıhha*: Şam Cemiyet-i Tıbbiye azasından Merkez Belediye Tabibi teba-yı Osmaniye'den Salih Efendi, Şam, Tr., Ar., şimdilik haftalık, ileride günlük.

276. *Rehber-i Hukuk*: Müdür-i mesul dava vekillerinden Menahem Halkon Efendi, sahib-i imtiyazı Hasan Akif, Selanik, Tr., Fr., günlük.

277. *Rehber-i İtidal*: Cebel-i Bereket Tahrirat Müdürü Ali Efendi, Adana, Tr., haftada iki. Adana Vilayet Matbaası'nda ancak dört sayı, ilk üç sayısı Perşembe (21 Teşrin-i sani ve 11 ve 20 Şubat 1324) ve dördüncü sayı Salı (3 Mart 1325) günleri çıkmıştır. Her sayısı dört sayfa çıkan gazetenin muharriri de Ali İlmî

Bey'di. Diğer imzalar *Seyhan* muharriri Sâdi, Derviş Remzi, Elif. Elif, Baki, Asaf Esad (Mehmed Asaf Belge), Mehmed Şevket, İbnülemin Mahmud Kemal (İnal) ve Elif. Semikyan'dır. Gazete ismen bilinmemektedir (İsmail Tevfik Okday, *Adana Vilayeti Matbuatı*, Ankara, 1932, s. 24). Sahibi ve muharriri Ali İlmî Fânî (Bilgili) 150'likler arasında daha sonra çıkardığı *Ferda* isimli gazetesi dolayısıyla katıldı. Gazetenin dört sayılık yegane takımı Ali Birinci kütüphanesindedir. Ali İlmî hakkında bilgi için: Ali Birinci, "Fânîzâde Ali İlmî Bey", *İlmî Araştırmalar*, Sayı: 5/1997, s. 75-80.

277. *Rehber-i Saadet*: Mekteb-i Saadet Müdürü Mehmed Celal Bey, İstanbul, Tr., haftalık. Birinci sayısı kütüphanelere girmiştir (I. s. 325; II. s. 210; Özege, s. 553).

278. *Rehber-i Vatan*: Maliye Beytülmal Kalemî Mümeyyizi Mehmed Halis Bey, İstanbul, Tr., haftada iki defa. Bu isimle tek sayı çıkmış ise de imtiyaz sahibi olarak Mehmed Muhlis ismi bulunmaktadır (RMM, XIII-1908, s. 761; II. s. 210).

279. *Resimli Gazete*: Matbaacı Karabet Efendi, İstanbul, Tr., günlük. Karabet Efendi, Meşrutiyet'in ilanından önce uzun müddet çıkardığı bu gazeteyi II. Meşrutiyet devrinde de bir müddet çıkarmıştır (I. s. 328-329; II. s.

211; Özege, s. 554).

280. *Resimli Kitab*: Süleymaniyeli Tevfik Efendi, Tr., aylık. Eylül 1324 - Şubat 1329 arasında çıkan bu aylık mecmua devrin hem baskı güzelliği, hem de muhtevası bakımından en kıymetli temsilcilerinden biridir. 51 sayılık tam takımı kütüphanelerde ve şahıslarda bulunmaktadır. Zaman zaman *Eylül* müellifi Mehmed Rauf'la karıştırılan sermuharrir Mehmed Rauf (1882-1918) Mülkiyelidir (Ali Çankaya, *a.g.e.*, C. 3, s. 932; RMM, XI-1908, s. 564).

281. *Resimli Roman Mecmuası: Musavver Muhit* gazetesi sahib-i imtiyazı Hüseyin Sabri Efendi, İstanbul, on beş günlük. Müdürü Hüseyin Sabri, mecmuanın müdürü Faik Sabri'nin (Duran) babasıdır. Muharriri romancı Mehmed Rauf'du (I. s. 333; II. s. 212; Özege, s. 555).

282. *Reyyâni Garçik*: Matbaacı Vahram Dernerseyan, İstanbul, Tr., Er.

283. *Risale-i Askeriye*: Numune taburları muallim muavini Yüzbaşı İsmail Efendi, Selanik, Tr., haftalık.

284. *Risale-i Osmaniye*: Dava vekillerinden Menahem Halkon, Selanik, Tr., haftalık.

285. *Rüçhan*: Hariciye Tabiiyet Kalemî hulefasından Ağazâde Behçet Bey, Tr., günlük.

TRABZON VİLAYETİ SALNAMELERİ

Trabzon, Samsun, Ordu, Giresun, Gümüşhane, Rize, Artvin ve 1878'e kadar Batum illerini kapsayan Trabzon Vilayeti'nin 1869'dan 1905'e kadar 22 cilt olarak yayınladığı **Trabzon Vilayati Salnameleri** eski yazı tıpkıbasım ve çevrimyazıları ile yayınlanmaktadır.

1869 Cilt 1 - 1877 Cilt 9 yayınlandı

hazırlayan
Kudret Emirođlu

Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı
İsteme adresi: Sanat Kitabevi Karanfil Sokak Birlik İş Merkezi 5/2
06650 Kızılay Ankara (312) 418 62 03